

ГОЛОВНА УПРАВА СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

Відділ Юнацтва
Випуск ч. 9

ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ЮНАЦТВА
3
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Зшиток перший

НЮ ЙОРК — 1959 р.

ГОЛОВНА УПРАВА СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

Відділ Юнацтва
Випуск ч. 9

ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ЮНАЦТВА
3
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Зшиток перший

НЮ ЙОРК — 1959 р.

Щоб хоч частинно допомогти Вам, Дорогі Друзі виховники ЮСУМА, у Вашій незвичайно важкій і важкій виховній праці - Головна Управа СУМА передає Вам і нашій сумівській молоді "Заняття для кнаків з історії України", зшиток перший. Як вказує заголовок - є це тільки допоміжний для Вас засіб при Ваших заняттях з кнацтвом, що лиш частинно може доповнити підручник історії, але в ніякому випадку не може його заступити. Ці "Заняття" будуть лиш незначним доповненням до Ваших дбайливо й цікаво підготованих гутірок, що Ви їх постійно переводите на сходах сумівських гуртків.

Цей перший зшиток "Занять" розрахований для наймолодшого кнацтва, що добре знає вже українські легенди, перекази а то й деякі епізоди з історії України і з якими Ви починаєте переводити гутірки на історичні теми вже більш систематично.

Та сама лиш гутірка без пов'язаної з нею активної праці самого кнака - не все може Вас вдоволити; Ви все шукаєте за різними засобами для збільшення заінтересування кнаків темами Ваших гутірок, докладаете багато зусиль для того, щоб набуті відомості стали присвоєним і закріпленим знанням та власністю кнаків, в цілості вищепленими у їхню духову структуру и ніколи не пропускаєте нагоди, щоб при кожній гутірці формувати особовість кнака, виховувати шяхотний характер. Світлі постаті хоробрих українських князів, їхні подвиги чи велич Княжої Держави є саме цією переважливою виховною основою, що безмежно може захопити молодого кнака, може стати для нього зразком для наслідування.

Ваше бажання - пов'язати гутірку з активною працею кнацтва - здійсни-те зшитками "Заняття з історії України". Цей перший зшиток "Занять" охоплює княжу добу до занепаду Києва; у наступних зшитках знайдете продовження занять включно по найновіші часи.

Як вже згадано - цей перший зшиток розрахований для молодшого кнацтва, що за Вашими вказівками й під Вашим проводом покористується підручником проф. І. Крип'якевича: Історія України. Побажаним дуже було би, щоб кожний учасник гуртка мав ці "Заняття" и давав самостійні відповіді на подані запитання чи виконував доручені завдання.

Щоб Ви добилися успішних вислідів праці Вам треба: а/уложити план занять і гутірок, - б/ основно підготувати гутірку, - в/тема гутірки має бути звязка, не розлізла й хаотична, - г/сама гутірка повинна бути жива /Ваша гутірка це не університетський виклад!/, - д/в гутірці повинно бряти участь кнацтво, - е/ в гутірці звертає належну увагу на ці події й факти, на які о-після діти найдуть запитання у заняттях /не вяснивши відповідно події чи факту - кнаки не зможуть дати ясної й точної відповіді/, - є/не завдавати завдань механічно /"відси"- "доси"/, не поспішати, щоб тільки як найшвидше "переробити" заняття, - ж/ що деякий час повторювати перероблені раніш гутірки й пов'язувати їх з новими відомостями.

У "Заняттях" не вичерпано всіх проблем; це лиш дуже загальні зразки для сумівських занять, і Ви - залежно від умов і розвитку чи знань кнаків - повинні їх поширювати и розробляти, дотримуючися напрямних ЮСУМА. В тому напрямі Ви можете багато зробити, можете виявити багато ініціативи якої від Вас ожидає Головна Управа и усе кнацтво.

I. Слов'янські часи.

1. На залученій внизу мапі України знайдіть та підкресліть олівцем ріки: Десна, Дніпро, Прип'ять, Случ, Буг, Дністер, Прут, Бог.

2. Покажіть на мапі місця, де жили слов'янські племена, а тут запишіть:

П о л я н и ж и л и н а дк о л о

С і в е р я н и ж и л и н а д

Д у л і б и

Розселення східньо-славянських племен у V в.; друком похиленим на право позначені українські племена, похиленим на ліво — білоруські племена, а простим друком — московські племена.

Д е р е в л я н и
Х о р в а т и
Т и в е р ц і
У л и ч і

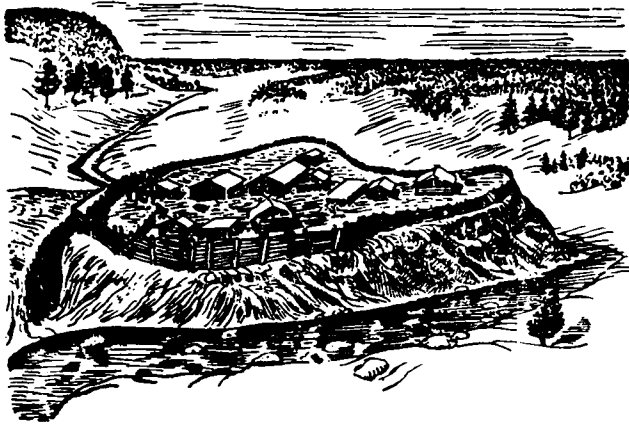
3. Кольоровим олівцем зазначіть на карті площу, де жили українські слов'янські племена.

4. Які слов'янські племена жили на північ від українських слов'ян?

Відповідь: На північ від українських слов'ян жили.....
.....

5. Де будували слов'яни свої оселі?

Відповідь: Слов'яни будували свої оселі.....
.....

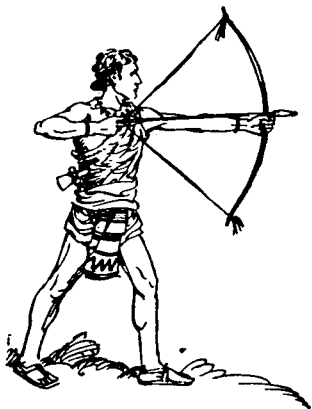

6. На малюнку нарисовано здогадний вигляд слов'янської оселі у давні часи.

Пригляньтеся йому уважно. Запишіть тут ваші спостереження! -

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Опишіть життя слов'ян /на рисунку бачите деякі заняття слов'ян чи приладдя, яким покористувалися при своїх заняттях/. - Виконання: Слов'яне жили з

.....
.....
.....

8. На які тварини полювали слов'яни? - Відповідь: Сло- в'яни полювали на

.....
.....
.....

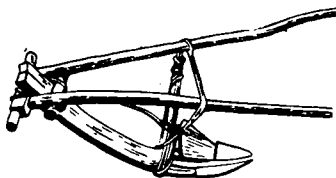
9. Яку користь мали з них слов'яни? - Відповідь: Твари- ни давали їм

.....
.....
.....

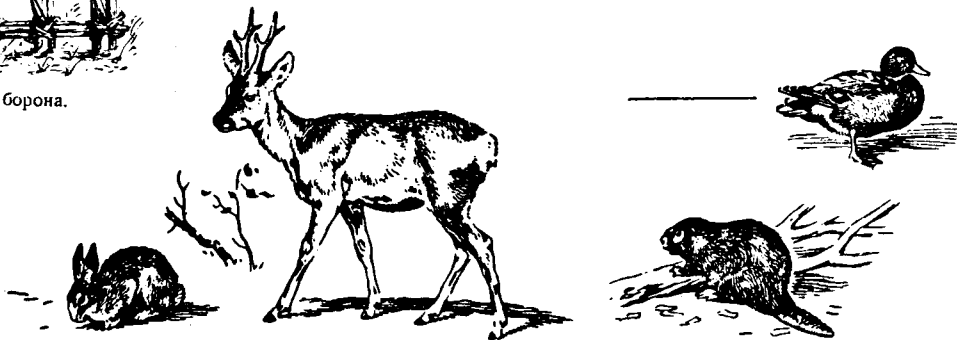
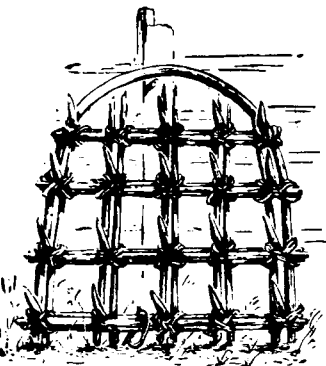
10. Як слов'яни управляли землею? - Відповідь: Слов'яни спершу

.....
.....
.....

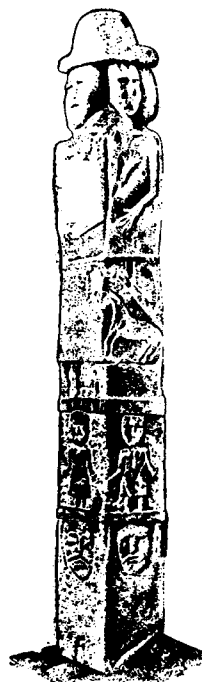
Дерев'яна двозуба соха

Дерев'яна борона.

Назвіть ці тварини, що живуть в Україні.

Кам'яний ідол, знайдений на річці Збруч (Західна Україна).

II. Пригляньтеся цьому рисункові. Що роблять люди? - Відповідь: Люди
Таких людей звемо.....

12. Яка була віра слов'ян? - Відповідь: Віра слов'ян була
Вони почитали багато.....

13. Кого поважали слов'яни як своїх богів? - Відповідь:
Як своїх богів слов'яни поважали

Щ. Хто був найстаршим богом слов'ян? - Відповідь: Найстаршим богом слов'ян був; він був богом

Інші боги звалися: бог сонця, що давав людям;
богопікувався худобою і давав їм гарний;
бог вогни.....;

бог вітру Слов'яни вірили, що по хатах живуть....., в лісах, по водах.....

Щоб добути собі прихильність богів приносили їм

В честь богів влаштовували

Деякі з тих обрядів задержалися до наших часів. Є це

Заспівайте їх!

15. Хто стояв на чолі племені? - Відповідь: На чолі племені стояв

16. Які були завдання князя? - Відповідь: Князь керував своїм племенем, відбував ...,....., підчас війни

17. Що це було віче? - Відповідь: Віче це була

18. Які справи вирішували на вічі? - Відповідь: На вічі вирішували:.....

19. Який город був столицею полян? - Відповідь: Сталецею полян був

20. Розкажіть перекази про початки Києва.

Запишіть коротко їхній зміст:

21. Які торгові шляхи сходилися у Києві? - Відповідь: У Києві сходилися такі торгові шляхи:

а/ водний шлях, що проходив

б/ сухопутний шлях, що проходив

22. Якими товарами торгували київські купці? - Київські купці

23. Прослідіть на мапі торговельні шляхи київських купців / на північ, схід, південь, захід/; запишіть їх тут. -

.....

.....

П Р О В І Р Т Е В А Ш І З Н А Н Н Я

А. Поясніть коротко, що означають такі слова:

- поганин -
- русалки -
- лісовики -
- Поляни -
- город -
- князь -
- віче -

Б. В кожному реченні підкресліть лиш таке одне слово, яке доповнює зміст речення:

1. Слов'яни були- /а/ погани, /б/ християни.
2. Над Дніпром коло Києва жили - /а/ Сіверяни, /б/ Уличі, /в/ Поляни, /г/ Дуліби.
3. На чолі племені стояв - /а/ король, /б/ цісар, /в/ князь.
4. Слов'яни обробляли поле приладами зробленими з - /а/ заліза, /б/ дерева.
5. Найстаршим богом слов'ян був - /а/ Волос, /б/ Перун, /в/ Дажбог.
6. Дніпром проходив важний торговельний водний шлях з - /а/ півночі на південь, /б/ заходу на схід.
7. Київські купці піднесли значення і славу Києва - /а/ війнами, /б/ наукою, /в/ торгівлею.

В. Напишіть коротко про: 1/ слов'янські племена й де вони жили на Україні; 2/ заняття слов'ян; 3/ віра; 4/ організація; 5/ значення Києва. - Виконання: Предки українців звалися слов'яни. Слов'яни ділилися на племена: біля Києва жили

.....
.....
.....
.....
.....

У слов'янському селищі.

Г. На рисунку бачите стародавнє слов'янське селище й заняття їхніх мешканців. Пригляньтеся рисункові; розкажіть про це селище й заняття стародавніх слов'ян, а тут напишіть про те:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

II. Українська Держава під правлінням князів.

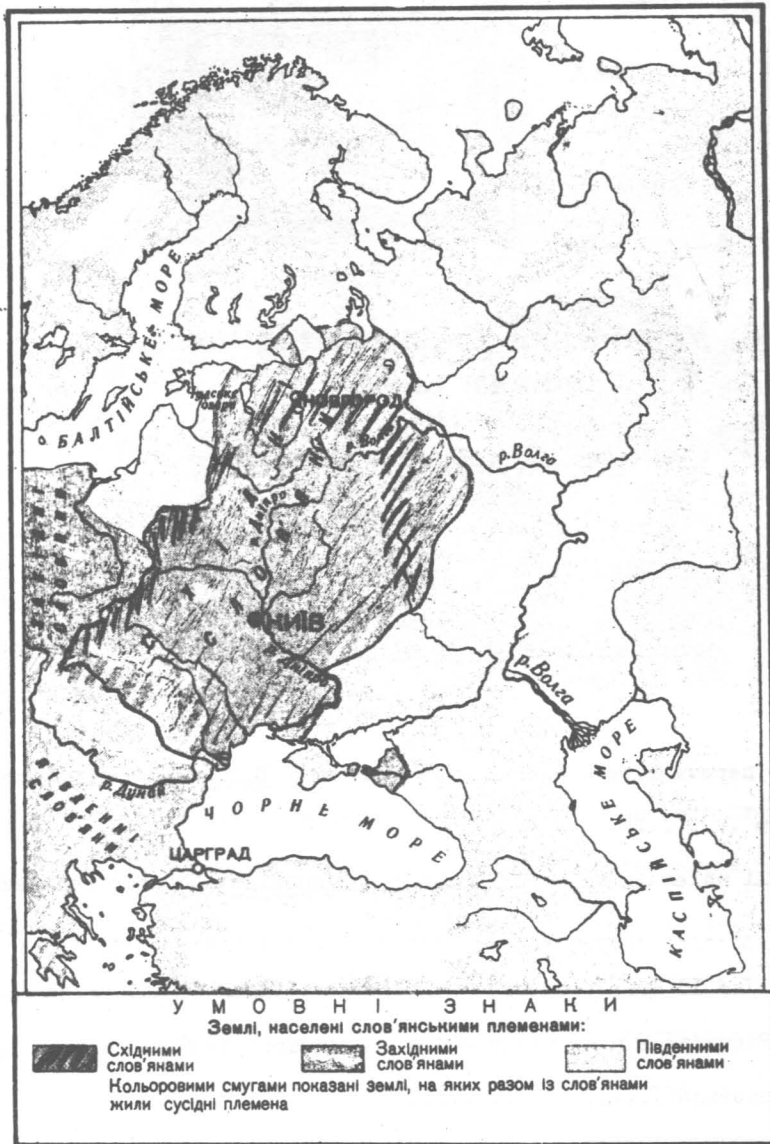
(800—1340 р.)

А. Початок Київської Держави.

(800—972 р.)

ОБ'ЄДНАННЯ СХІДНИХ СЛОВ'ЯН НАВКОЛО КИЄВА.

1. Хто був першим могутнім київським князем? - Відповідь: Першим могутнім київським князем був
2. Які землі належали до його держави? - Відповідь: До його держави належали
3. На мапі /на ІО стор./ зазначи кольоровим олівцем землі, що належали до Київської держави. Відчитай з мапи назву міста, положеного на півночі Київської Держави. Це місто називається
4. З кого складалося військо князя Олега? - Відповідь: Військо князя Олега складалося з Вони прийшли на Україну зі
5. Просліди на мапі шлях варягів з півночі на південь до Києва і Чорного моря. Зазначи цей шлях олівцем.
6. Опишіть зброю варяг! -

7. На мапі зазначено межі могутньої Княжої Київської Держави. Опишіть їх.

.....

.....

.....

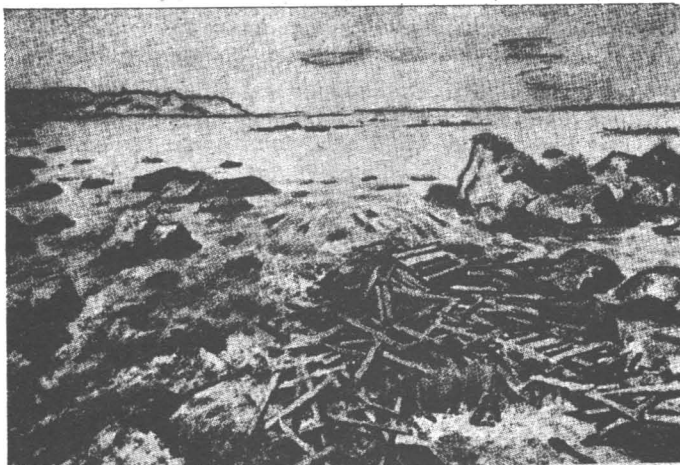
.....

Судно начальника нових прихідців

8. На образку бачите судно варягів, що з півночі приїхали Дніпром під Київ. Зу-
явіть собі, що ви знаходитесь в тому часі у Києві, стоїте над берегом Дніпра й з ці-
кавістю приглядаєтесь новим прихідцям; напишіть коротко ваші пережиття з цієї зу-
стрічі з новими воїнами /Використайте оповідання "Княжа слава", А.Лотоцького/.

9. Покажіть на мапі України ріку Дніпро. Найдіть на Дніпрі пороги. Зазначіть їх у своїх мапках.

Дніпрові пороги були колись перешкодою в плавбі по Дніпрі, бо на них нераз розбивалися човни. Тепер ті пороги глибоко під водою.

10. Пригляньтесь фотографії Дніпрових порогів і виясніть, чому вони були перешкодою в плавбі по Дніпрі. - Виконання:

.....

.....

Важка переправа через Дніпрові пороги.

11. Як в давні часи переправлялися через пороги? - Відповідь:

.....
.....

12. Чому плавба Дніпром була така важна для київських купців? - Відповідь:

Для київських купців плавба Дніпром була важна тим, що вони могли дешевим коштом вивозити такі товари, як

до

З Царгороду привозили зате

13. Яке було значення зросту торгівлі для української княжої держави? -

Відповідь: Значення зросту торгівлі спричинялося до

.....
.....

14. Чому Греки боялися українських купців і збагачення української держави?

Відповідь: Греки боялися українських купців тому, що

.....
.....
.....

15. Як Греки намагалися шкодити українським купцям? - Відповідь: Греки ...

.....

16. Яких заходів ужив князь Олег, щоб покарати непокірливих Греків.- Від-

повідь:

.....
.....
.....
.....
.....

17. Князь Олег привіз свій щит на воротах Царгороду. Що це значило? -

.....
.....

18. Які землі приєднав князь Олег до Київської Держави? - Відповідь: Князь Олег приєднав до Київської Держави

19. Чому князя Олега звано "ВПСИМ"? - Відповідь:.....

20. Запишіть тут коротко найважливіші події з життя князя Олега і його заслуги для України. - Виконання:.....

Князь Олег над черепом свого Сивого.

21. Опишіть подію, що її зображено на рисунку. -

КНЯЗЬ

1. Хто став київським князем після смерти князя Олега? -

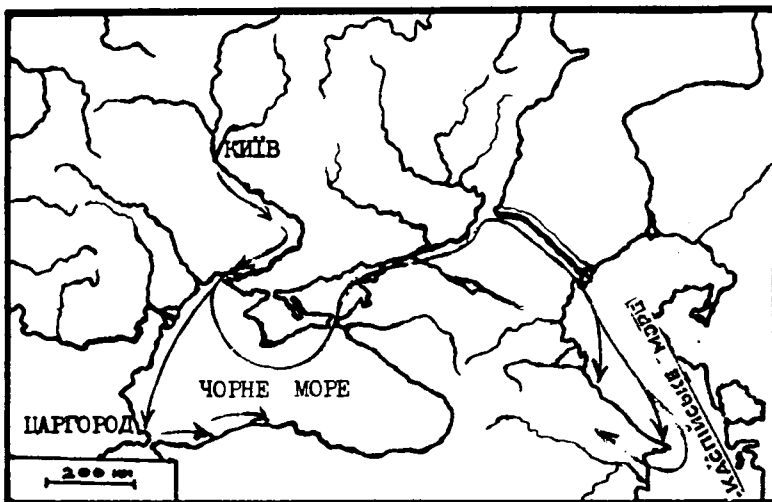
Відповідь: Після смерти князя Олега київським князем став

.....Він був сином

ІГОР Рюриковичі це

2. Яким був князь Ігор супроти ворогів? - Відповідь:.....

3. Князь Ігор ходив походом на краї біля Каспійського моря та за Кавказькі гори. Просліди ці походи на мапі. Зазначи їх шлях кольоровим олівцем та

запиши коли вони відбулися і в якому вели напрямі.

.....
.....
.....
.....
.....

4. Порівняйте походи князя Олега и князя Ігоря; прослідуйте їхні - а/напрями, - б/цілі, - в/висліди походів, - г/значення для України. - Тут запишіть

висліди ваших порівнянь:

а/.....

.....

б/.....

в/.....

.....

г/.....

5/Розкажіть про війну з Деревлянами. Запишіть коротко її хід та наслідки.

Виконання:

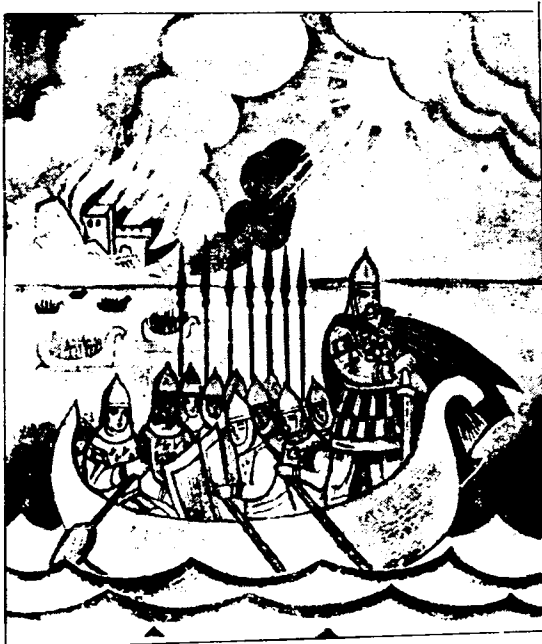
.....

.....

б/Запишіть найважливіші події з життя кн.Ігоря і його заслуги для України.

.....

.....

7. На рисунку - одна зі славних подій кн. Ігоря. Опишіть її. Який підпис дали б ви під цим рисунком? -

Виконання:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Княгиня Ольга

1. Як звалася жінка кн. Ігоря? - Відповідь: Жінкою кн.Ігоря була княгиня
Вона управляла державою, бо син Святослав був
ще

2. Як княгиня Ольга правила державою?
Відповідь: Княгиня Ольга правила державою

3. Розкажіть про похід кн. Ольги на Дев-
ревлян. Запишіть наслідки походу та значення
для України прилучення деревлянських земель.
.....

4. Як княгиня Ольга дбала про лад у державі? - Княгиня Ольга дала наро-
дові

5. Чому кн. Ольга прагнула миру для України з сусідами? - Відповідь: Кн.
Ольга вважала, що війни вичерпують Україну, а мир.....

6. Розкажіть про посольство кн. Ольги до Царгороду. Запишіть коротко хід
посольства, наслідки й значення. - Виконання:

Хрещення кн. Ольги в Нарборді

7. Уложіть коротку розповідь про те, що бачите на рисункові.

8. Яку віру прийняла кн.Ольга? - Відповідь: Княгиня Ольга

.....

9. Чи за часів кн.Ольги християнська віра була поширена в Україні? - Відповідь: За панування кн.Ольги християнська віра

.....

Тільки деякі

Населення України визнавало і даліше по-

читало

10. Чому кн.Ольгу зовемо "МУДРОЮ" і "СВЯТОЮ"? - Відповідь:

.....

11. Кому кн.Ольга передала володіння державою? - Відповідь:

.....

СВЯТОСЛАВ ЗАВОЙОВНИК

1. Якими шляхотними прикметами відзначався князь Свято-
слав? - Відповідь: Князь Святослав.....

.....
.....

2. На мапі /ст.6/ просліди шляхи походів кн.Святослава. Зазначи їх, а
тут запиши:

.....
.....
.....
.....

3. Розкажіть, як кн.Святослав жив в часі походів, і коротко запишіть
тут: -

.....
.....

4. Чому кн. Святослав дотримувався таких строгих звичаїв? - Відповідь:

.....
.....

5. Які пляхотні прикмети крилися в словах кн. Святослава: " І д у н а
в а с!" - Відповідь:.....

.....
.....

Князь Святослав вирушає на болгарів

6. Пригляньтеся цьому рисункові. Зуявіть собі, що ви знаходитесь в рядах
дружинників кн. Святослава. Які почування ви переживали б? -

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Бойовим гаслом кн.Святослава, що в його дружинників викликувало безмежне завзяття - було:

„Краще, браття, в чистім полі
Головою наложити,
Як у соромі й неволі
Під ярмом ворожим жити!”

Пригадуйтеся над ним. Запишіть тут, чому з тим гаслом перемагав ворогів. -

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Чому це гасло повинно бути одним з головних дороговказів у житті й діяльності нашого княцтва? -

.....
.....
.....
.....

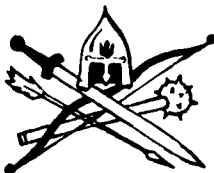
Що базали підкреслити хоробрі дружинники кн.Святослава у своїй заяві: "Де ти княже, поляжеш, там і ми наші голови зложимо!".....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Запишіть найважливіші події з життя кн.Святослава і його заслуги для України. -

.....
.....
.....
.....

9. Напишіть коротку доповідь на тему: "Чому бажав би я наслідувати князя Святослава". Прочитайте на гурткових заняттях свої доповіді й спільно вирішіть, чия доповідь найкраща й чому.

ЗАКРІПЛЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ

ЗНАЧЕННЯ ПЕРШИХ КНЯЗІВ УКРАЇНИ

Першим українським князем наш народ завдячує дуже багато. Вони:

1. поклали.....
- 2.....
3.
4.
5.
6.
7.
8.
-
-

Б. Розцвіт Київської Держави.
(972—1054 р.)

ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ

Сини кн.Святослава звалися:

Котрий з них з"єднав цілу київську державу у своїх руках? - Відповідь:.....

.....

.....

2.Який народ з заходу нападав на західні українські землі? - Відповідь:

На західні українські землі нападали постійноВони постійно загрозували мирному володінні кн.Володимира.

3. Прослідіть походи кн.Володимира на захід і запишіть тут значення тих походів для України. -

.....

.....

.....

4. Хто загрозував Україні з південного сходу? - Відповідь:

.....

Пригадайте, хто раніше зводив з ними переможні бої.-

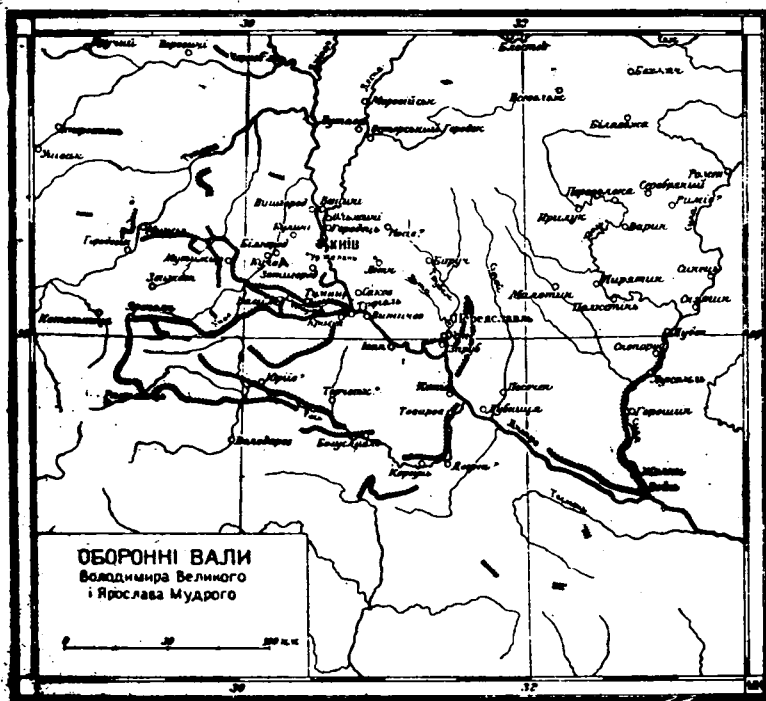
.....

5.Як князь Володимир забезпечив кордони України перед нападами печенігів? - Відповідь: Князь Володимир

.....

.....

6. На залученій мапі /ст. 24/ просліди охоронні **побудови** перед печенігами, відчитай з мапи де вони находилися і запиши:

.....
.....
.....
.....

7. Що було найважливішим ділом кн.Володимира? - Відповідь: Найважливішим ділом кн.Володимира було

8.Розкажіть про подію, що попередили прийняття християнства князем Володимиром; коротко їх запишіть. -

.....
.....
.....
.....
.....

Володимир Великий

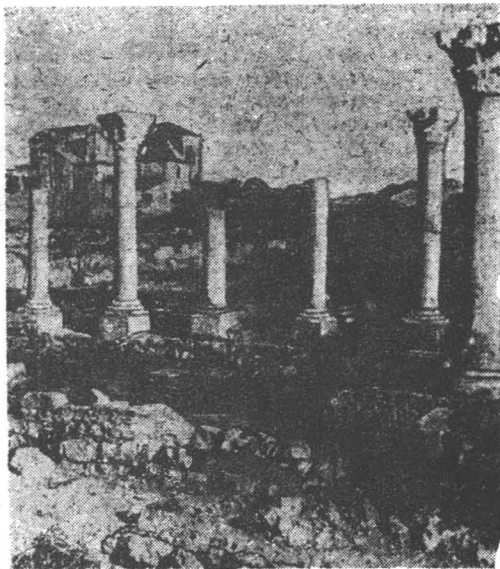
9. Чому рік 988 такий важливий в історії України? - Відповідь:

.....
.....
.....
.....

10. Прочитайте цікаві розповіді В.Соневиського: "Гомін минулих віків" про культуру старинних греків; знайдіть в енциклопедії розділи про грецьку культуру, їхнє красне письменство, різьби, будови, театр, науку і на основі прочитаного розкажіть про те друзям на сходинах вашого гуртка. Розгляньте цікаві світлина. Відвідайте музей. Запишіть тут цінні, цікаві для вас, відомості. -

.....
.....
.....
.....

9. На рисунку з права - залишки стародавнього грецького храму у Корсуні /Херсонес/ на Кримі. Порівняйте ці залишки з стародавнім грецьким храмом, рисунок якого є внизу. Спільно, цілим вашим гуртком, вивчіть подробиці будов стародавнього, класичного, грецького стилю. Зробіть з пластиліни модель. Запишіть важливі прикмети. -

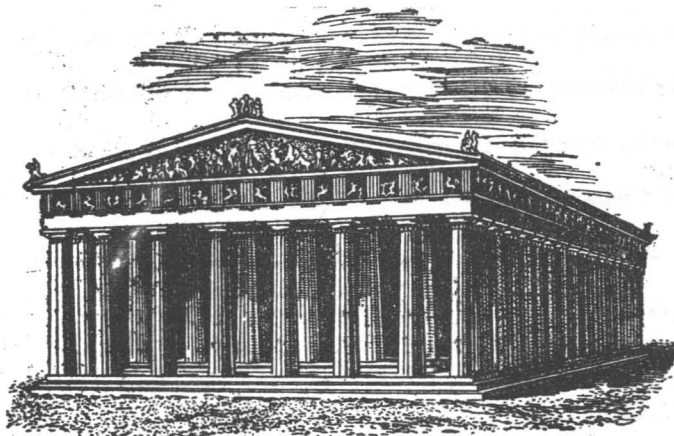
.....
.....
.....

.....
.....

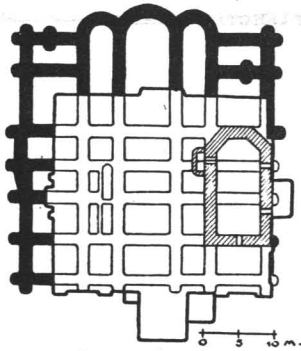
10. З ким одружився князь Володимир? - Відповідь:.....

.....
.....

11. Яке значення мало навязання близьких зносин з грецькою культурою? - Відповідь:

Стародавній грецький храм. Основну частину будинку оточують портики. На фронтоні — трикутнику, що утворюється схилами даху і карнизом, — група статуй.

Плян Десятинної церкви у Києві.
(Чорні місця — найстарші основи з X ст.; заштриховані місця — будова XVII ст., обведене місце новітня будова XIX ст.)

Руїни Десятинної церкви в Києві на початку XIX століття

Княжичі прикладаються пильно до науки

12. Розгляньте різниці, які зайшли в культурному житті України від часів перших українських князів з хвилиною введення християнства князем Володимиром. Запишіть:

.....
.....
.....

13. Розкажіть про важні дії князя Володимира та його заслуги у скріпленні України та піднесення значення України в світі. Запишіть це:

.....
.....
.....
.....

14. На залученій мапі зазначте межі Київської Держави за Володимира Ве-

Київська держава за Володимира Великого.

ликого. Порівняйте її границі з границями України часів: князя Олега, князя Ігоря, княгині Ольги, князя Святослава. Запишіть як поширювалися границі України, як зростала наймогутніша держава на сході Європи. - Виконання:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15. Що представляє цей рисунок? - Підготуйте розповіді про працю і значення літописців. - Попросіть вашого виховника, щоб розповів про найстаріші українські літописи й запишіть важливі з них. -

.....

.....

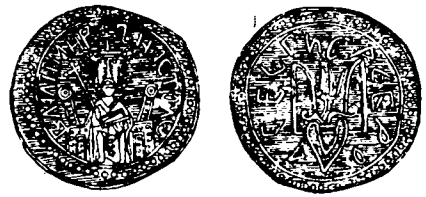
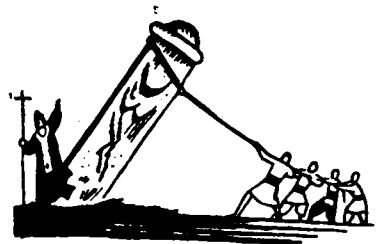
.....

.....

.....

Срібна гривня.

Срібна монета з гаданим зображенням князя Володимира Святославича.

Я

РОСЛАВ МУДРИЙ

1. Князь Володимир залишив синів:.....

.....

Розкажіть про дії найстаршого сина - Святополка. Де спершу княжив кн.Ярослав? -
Князь Ярослав княжив спершу у далекому/найдіть на мапі/
а перемігши Святополка став князювати в

2. Розкажіть про походи кн.Ярослава, їх причини й наслідки. Запишіть:

.....
.....
.....
.....
.....

3. Яке значення для України й Європи мало розбиття печенізької орди?

Відповідь: Розбиваючи в порох печенізьку орду - князь Ярослав

.....

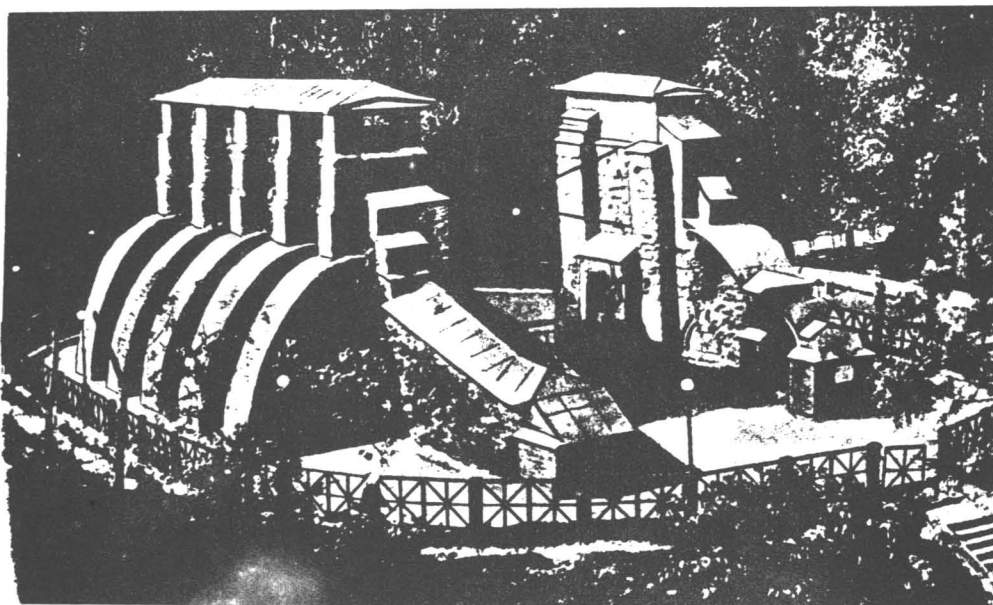

Так виглядали „Золоті Ворота“ в Києві за княжих часів

.....
.....
4. Як і чому дбав князь Ярослав просвою столицю - КИЇВ? - Відповідь: Князь Ярослав ,.....
.....
.....

5. Вишукайте по книжках і журналах світлини пам'яток княжого Київа; зложіть з них альбом. Запишіть тут цінні архітектурні пам'ятки /будови/, поставлені князем

Золоті Ворота - сьогодні

Церква Св. Софії в Києві, із сходу, за рис. 1651 р.

Ярославом: -

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Зображення Ярослава Мудрого та його сім'ї (фреска Софійського собору в Києві).

Зразок мозаїки XI ст.
(Софійський собор у Києві).

Князь Ярослав Мудрий видає закони

Възвѣстоуѣхъ
написанъ въ
гнѣзѣнѣхъ
въ мѣстѣхъ
нагомихъ
городскаго
дмитрі
и литвини
бѣгичева.

«Руська Правда». (Титульна сторінка).

6. Що це була "РУСЬКА ПРАВДА"? - Відповідь:.....

.....
.....
.....

7. Яке значення в житті народу мала "Руська Правда"? - Відповідь:.....

.....
.....
.....

8. Напишіть розповідь про Печерську Лавру, її мешканців, їхню працю і значення. -

.....
.....
.....
.....

9. Запишіть інші заслуги князя Ярослава для розвитку української культури. -

.....

II. Який заповіт залишив князь Ярослав своїм синам: - Розкажіть своїми словами, а тут запишіть по точкам: - У своєму заповіті князь Ярослав:

- а/.....
- б/.....
- в/.....
- г/.....

/зверніть увагу на : цілість України - роль найстаршого сина - життя в єдності, в чому сила України/.

12. В котрому році помер кн.Ярослав? - Відповідь: Князь Ярослав помер 20 лютого 1054 р. Тіло його похоронили в

13. Напишіть коротеньку доповідь про працю й заслуги кн. Ярослава для розбудови й слави України в світі.

14. Порівняйте володіння князів Володимира Великого і Ярослава Мудрого, та пригадайте над тим, як Вони - а/забезпечили кордони держави, - б/ піднесли значення України у світі, - в/християнством зв'язали державу в одну цілість, - г/ піднесли культуру, - і запишіть:

- а/.....
- б/
- в/
- г/.....

15. З княжих часів залишилися різні перекази, оповідання; прочитай, розкажи на гуртку, а тут запиши зміст. -

.....

.....

.....

.....

16. Пригляньтесь тим рисункам; опишіть, що на них бачите. До яких переказів вони відносяться? -

.....

.....

ЗГОДА БУДУЄ - НЕЗГОДА РУЙНУЄ

В. Поділ і занепад Київської Держави.

(1054—1240.)

I. РОЗГЛЯНЬТЕ мапу на ст. 28. Цією найбільшою -за княжих часів- державою в Європі володів князь Ярослав Мудрий. Він поділив її між синами так, що:

- а/найстаршому синові віддав Київ, Турів, Новгород і Псков,
- б/.....віддав.....
- в/.....віддав.....
- г/.....віддав.....
- д/.....віддав.....

2. Зазначіть на мапі /на ст. 28/ нові князівства. Роздумайте:коли була княжа держава сильніша - перед поділом чи після поділу? Чому? -

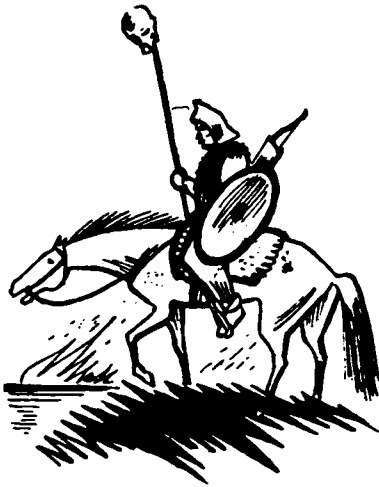
3.Розкажіть про події що наступили після смерти кн.Ярослава. Запишіть: -

4. З'ясуйте причини з'їзду князів у Любечі під Києвом у 1097 р. та їхнє рішення:

5. Зазначить на мапі князівства різними кольорами. Порівняйте її з державою князя Ярослава Мудрого і запишіть висліди порівнянь.

6. Розкажіть про половців / де появилися, звідки прийшли, їхнє життя, як користали з незгоди князів, як нищили Україну/. Коротко запишіть:.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Половці женуть полонених і худобу. З Кенігсберського літопису.

7. Чиїм сином був князь ВОЛОДИМИР МОНОМАХ? - Відповідь: Князь Володимир Мономах був сином- Хто був дідом кн.Володимира Мономаха? - Відповідь:.....

8.Розкажіть про життя й працю кн.Володимира Мономаха та про його намагання скріпити Українську Державу. Запишіть:.....

9.Які поучення залишив кн.Володимир Мономах нащадкам? - Відповідь:.....

10.Чому й для нас є його поучення важні? - Відповідь:.....

Бій з половцями

11. Напишіть доповідь про візю кн. Володимира Мономаха з половцями.

12. Розкажіть про мисливські пригоди кн. Володимира Мономаха і коротко запишіть.

13. З'ясуйте події після смерти кн. Володимира Мономаха. Запишіть:.....

14. Пригадуйте над причинами повільного занепаду Києва. Запишіть:.....

15. Прослідуйте на мапі, які народи жили далеко на півночі. Розкажіть про їх життя. Котрі українські князі добули над ними владу? - Відповідь:.....

Як звалися города цих українських князів? -

Москвичи руйнують Київ

16. Котрий з цих нападків славних українських князів напав на Київ у 1169 р.? - Відповідь:.....

17. Розкажіть, чому забирали вони награване в Києві добро у Московщину?

Відповідь:

18.1185 року князь Ігор Св'ятославич ходив походом на половців. Про цей похід складено прегарну поему "Слово о полку Ігоря". Прочитайте її. Вивчіть переспіви "Слова" українських поетів. Вишукайте у "Слові" провідну думку цієї одної з найстарших пам'яток українського письменства. Роздумайте, яке значення для нас має заклик автора "Слова" до князів, щоб "покинули особисті свари і з'єдналися в боротьбі проти спільного ворога. Важніше запишіть.....

.....
.....
.....

Пригляньтесь уважно рисункові. Розкажіть, що на ньому бачите. До якої події з поеми "Слово о полку Ігоря" нарисовано цей рисунок? -

.....
.....

ТАТАРСЬКА

НАВАЛА

Татари

1. Де жили татари? - Відповідь:

.....
.....

Покажіть на мапі.

2. Розкажіть про життя татар, віру. Запишіть:

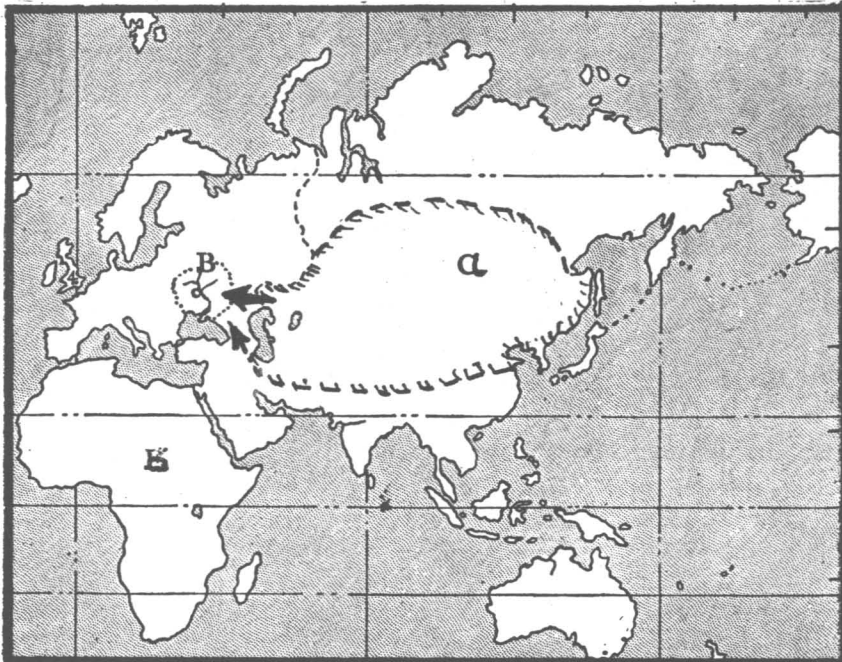
.....
.....
.....

3. Хто об'єднав татарські племена в одну велику й жорстоку орду? - Відповідь:

.....

4. На мапі внизу зазначить кольоровим олівцем державу хана Темуджина /а/. Опишіть її границі. Порівняйте її з княжою державою. -

.....

Хан Темуджин

Монгольські юрти (з «Подорожі до східних країн» Вільгельма де Рубрука).

5. Розкажіть про задуми хана Темуджина супроти Європи і про напад татар на Україну. Запишіть:.....

Зазначіть на мапі України річку Каялу /Калку/ над Озівським

морем; поставте там рік боротьби - 1223.

6. Чиїх дружинників пролята в жорстоких боях над Каялою кров охоронила Європу перед татарською навалю? - Відповідь:Перед татарською навалю охоронила Європу

.....
 Чому називаємо Україну "заборолом Європи"? -

Монгольські воїни мчать на конях (з перського розмальованого малюнка XIII ст.).

7. На основі цього малюнку розкажіть про військове вишколення татарсько - монгольських воїнів. - Запишіть:.....

Оборона Києва від полчищ Батия.

8. Розкажіть, що бачите на рисунку. Запишіть події, що привели до зруйнування Києва татарами у 1240 р. -

.....
.....
.....
.....

9. Хто прислав воеводу Дмитра для оборони Києва? -

Відповідь:.....

.....
.....

Батий.
З малюнка на китайській вазі.

ЗАКРІПЛЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ

Повад чотиристатітне /800 - 1240/ існування Київської Княжої Держави мало велике значення в українській історії.

Київська Княжа Держава:

- а/ простягалася від Сяну, Висли іна заході по
-на сході; від Карпат,
- на по.....
-на півночі;
- б/ в ній об'єдналися.....
- в/ народ мав
- г/створилося сильне.....
- д/ з приняттямпришля з Візантії.....
-
- е/ була захисником
- ж/.....

До занепаду привели:

- а/ боротьба князів за
- б/ розпад.....
- в/ незгода.....
- д/ напади

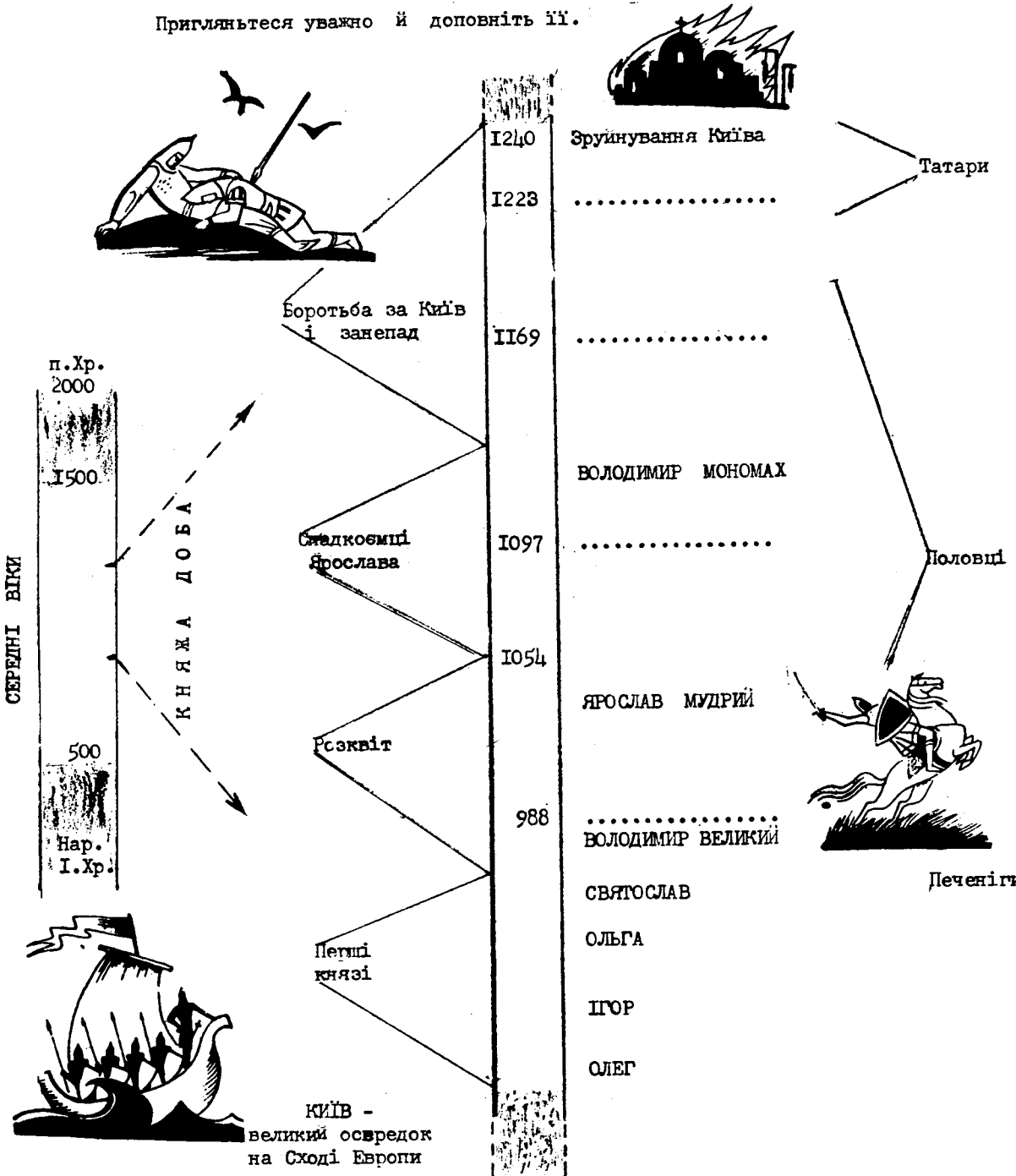
Світлу традицію української держави продовжували на заході України Галицько-Волинські князі. Тут панували Ростиславичі.

ОГЛЯД ПОДІЙ

На схемі зазначено найважливіші події, що відбулися в Княжій добі.

Пригляньтеся уважно й доповніть її.

П Р О В І Р Т Е В А Ш І З Н А Н Н Я

А. Поясніть коротко, що означають такі слова:

- дружинник.....
- похід.....
- кочовики.....
- кумис.....
- орда.....
- хан.....
- ікона.....

Б. Що важного діялося в роках:

- 988.....
- 1054.....
- 1169.....
- 1185.....
- 1223.....
- 1240.....

Г. Хто це був:

- Андрій Боголюбський.....
- Темуджин.....
- Батий.....
- Воввода Дмитро.....

Д. Поясніть значення таких назв:

- Золоті Ворота.....
- Десятинна Церква.....
- Софійський Собор.....
- Печерська Лавра.....
- Руська Правда.....
- Слово о полку Ігоря.....

Каяла.....
Новгород.....
Суздаль.....
Москва.....

Е. Розвинуть думку пословиці: "Згода буде - незгода руйнує" приміюючи її до часів княжої доби.

Ж. Приготуйте доповідь на тему: "Як українські князі дбали про розвиток і славу Київ".

З. Котрого українського князя бажали б ви наслідувати? Напишіть коротко чому.

